Utlåtande 2017:35 RVIII (Dnr 106-737/2016)

Våld mot äldre kvinnor

Motion (2016:51) av Sofia Modigh (KD)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2016:51) av Sofia Modigh (KD) om ”Våld mot äldre kvinnor” anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Clara Lindblom anför följande.

Ärendet

Sofia Modigh (KD) föreslår i en motion att kommunfullmäktige ska besluta att ge äldreförvaltningen i uppdrag att göra en handlingsplan för att öka kompetensen och insikten om våld mot äldre i allmänhet och mot äldre kvinnor i synnerhet, hos samtlig personal inom stadens äldreomsorg, både i privat och i egen regi.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, äldrenämnden, stadsdelsnämnderna Rinkeby-Kista, Skärholmen och Älvsjö, kommunstyrelsens pensionärsråd, Brottsförebyggande rådet och Äldrecentrum. Brottsförebyggande rådet och Äldrecentrum har inte inkommit med något remissvar.

Stadsledningskontoret konstaterar att det redan pågår ett omfattande arbete i staden för att stärka insatserna mot våld mot äldre kvinnor och män och anser

därför att det i dagsläget inte finns anledning att ge äldrenämnden ytterligare uppdrag på området.

Socialnämnden anser att då äldrenämnden enligt förslaget kommer att omfattas av målen i stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ser nämnden inte att det finns behov av att de tar fram en handlingsplan.

Äldrenämnden anser att om stadens verksamheter arbetar enligt stadens program om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck samt kompetensutvecklar medarbetarna kan förebyggande insatser sättas in för att förhindra våld och medarbetarna får kunskap om hur de ska agera om våldet inträffat.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd anser att insatser, strategier och handlingsplaner som syftar till att säkerställa att våldsutsatta äldre erbjuds stöd ska utformas utifrån aktuell forskning. Det är angeläget att medarbetarna i stadens äldreomsorg har beredskap och kompetens för att uppmärksamma när äldre utsätts för våld.

Skärholmens stadsdelsnämnds bedömning är att motionens innehåll och det som efterfrågas tillgodoses genom den lokala handlingsplanen och redan genomförda och planerade utbildningsinsatser för personalen.

Älvsjö stadsdelsnämnds bedömning är att varje stadsdelsnämnd ska ta fram en handlingsplan utifrån sina behov och förutsättningar och kan då själva välja att använda Socialstyrelsens utbildningsmaterial.

Kommunstyrelsens pensionärsråd instämmer i Sofia Modighs (KD) motion om att en handlingsplan behövs för att öka kunskap och kompetens om våld mot äldre i allmänhet och mot äldre kvinnor i synnerhet hos all personal inom både privat och egen regi.

Mina synpunkter

Våld i nära relationer förekommer inom alla åldersgrupper. Äldre personer är på flera sätt särskilt utsatta eftersom beroendet av andras hjälp ökar ju äldre man blir. Under år 2017 kommer stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck att implementeras och äldrenämnden har fått i uppdrag att tillsammans med stadsdelsnämnderna, lokala brottsförebyggande råd och Polismyndigheten arbeta för att stoppa våld och andra brott som drabbar äldre.

För att öka personalens kompetens och förmåga att upptäcka våld i nära relationer kommer utbildningssatsningar att genomföras i staden. Vi har avsatt 200 miljoner kronor i en kompetensutvecklingsfond för bland annat detta

ändamål. Vi har även inlett ett samarbete med Unizon, den paraplyorganisation som organiserar stadens kvinnojourer, för att under år 2017 bland annat genomföra en informationssatsning om våld i nära relation riktat mot äldre. Målet är att förebygga att äldre utsätts för hot, våld och sexuella övergrepp.

Med anledning av ovanstående anser jag, i likhet med en majoritet av remissinstanserna, att ett arbete kring våld mot äldre redan pågår i staden och att ett ytterligare uppdrag, som motionären föreslår, inte är aktuellt i dagsläget. Vi kommer naturligtvis följa upp och utvärdera våra satsningar för att se om det behövs ytterligare insatser framöver.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2016:51) av Sofia Modigh (KD) om ”Våld mot äldre kvinnor”

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Anna König Jerlmyr och Cecilia Brinck (båda M) och borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2016:51) av Sofia Modigh (KD) om ”Våld mot äldre kvinnor” bifalls
2. Därutöver anförs följande.

I en artikel i tidningen Äldre i Centrum redogör överläkare och professor Gun Heimer, chef för NKC, Nationellt centrum för kvinnoförtryck, för en delslutsats i en forsknings och kunskapsöversikt vid Nationellt centrum för kvinnofrid vid Uppsala universitet. Delslutsatsen är den att äldre kvinnor som utsätts för sexuellt våld har svårare att få hjälp på grund av omgivningens okunskap.

Som svar på motionen om våld mot äldre kvinnor av Sofia Modigh (KD) redogör äldreförvaltningen för att om stadens verksamheter arbetar enligt Program om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2017-2020 och om medarbetarna kompetensutvecklas för att förhindra våld och agera adekvat vid inträffat våld, så behövs inga ytterligare insatser.

I det nämnda programmet hänvisas förvisso till en studie om våldsutsatthet och hälsa vilken visade att hjärtinfarkt är två till fyra gånger vanligare hos kvinnor i åldern 56-74 år, som varit utsatta för våld, än hos dem som inte har varit det. Äldre kvinnor påverkas av flera av de i rapporten omnämnda faktorer som gör dem extra sårbara vid våldsutsatthet.

Motionen har dock ett annat fokus, nämligen att problematiken hos äldre kvinnor ofta är av speciell art eftersom de känner att de får skylla sig själva eller för att de

tycker det är jobbigt att prata om exempelvis sexuellt våld. Om detta nämns inget i vare sig programmet eller i äldreförvaltningens svar. Ett kompetent och respektfullt bemötande hos de olika aktörer som kommer i kontakt med våldsutsatta äldre kvinnor är viktigt. Lika viktigt är att personalen genom ett lyhört förhållningssätt upptäcker tidiga tecken på att allt inte står rätt till och förmår agera utifrån det. Utbildning är i sammanhanget viktig för att personalen ska våga fråga om våld.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2016:51) av Sofia Modigh (KD) om ”Våld mot äldre kvinnor” anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 1 februari 2017

På kommunstyrelsens vägnar:
KARIN WANNGÅRD

Clara Lindblom

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson, Cecilia Brinck, Dennis Wedin och Markus Nordström (alla M) och Lotta Edholm (L) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Karin Ernlund (C) och Erik Slottner (KD) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Av Sofia Modighs (KD) motion framgår det att det enbart finns ett fåtal svenska studier om våld mot äldre kvinnor. Socialstyrelsen har uppmärksammat problematiken och tagit fram ett utbildningsmaterial ”Blånader och silverhår” avseende våld mot äldre kvinnor.

Vidare lyfter motionären fram att ett kompetent och respektfullt bemötande hos de olika aktörer som kommer i kontakt med våldsutsatta kvinnor är viktigt. Lika viktigt är att personalen genom lyhört förhållningssätt upptäcker tidiga tecken på att allt inte står rätt till och förmår agera utifrån det. Ofta är problematiken hos äldre kvinnor av speciell art eftersom de känner att de får skylla sig själva eller för att de tycker det är jobbigt att prata om exempelvis sexuellt våld. Utbildning är i sammanhanget viktig för att personalen ska våga fråga om våld.

Med anledning av ovanstående förslår motionären att äldreförvaltningen ska få i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att öka kompetensen och insikten om våld mot äldre i allmänhet och mot äldre kvinnor i synnerhet, hos samtlig personal inom stadens äldreomsorg, både i privat och i egen regi.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, äldrenämnden, stadsdelsnämnderna Rinkeby-Kista, Skärholmen och Älvsjö, kommunstyrelsens pensionärsråd, Brottsförebyggande rådet och Äldrecentrum. Brottsförebyggande rådet och Äldrecentrum har inte inkommit med något remissvar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontoret tjänsteutlåtande daterat den 14 november 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser liksom motionären att det är av yttersta vikt att staden agerar kraftfullt för att motverka våld mot äldre kvinnor och män.

Kommunfullmäktige har i budget 2017 slagit fast att ett av stadens verksamhetsmål är att Stockholm ska vara en stad där ingen behöver vara rädd för våld. I budgeten klargörs det att ett liv med frihet från våld är en grundläggande mänsklig rättighet och

att staden behöver stärka insatserna mot våld i nära relationer. Staden ska därför enligt budget verka för att minska äldres utsatthet och stadens insatser mot våld i nära relationer ska också gälla äldre. Mot denna bakgrund har kommunfullmäktige gett stadsdelsnämnderna i uppdrag att, tillsammans med äldrenämnden, lokala brottsförebyggande råd och Polismyndigheten, samordna arbetet för att stoppa våld och övergrepp mot äldre och därmed minska äldres oro och utsatthet.

Stadsledningskontoret konstaterar att det redan pågår ett omfattande arbete i staden för att stärka insatserna mot våld mot äldre kvinnor och män och anser därför att det i dagsläget inte finns anledning att ge äldrenämnden ytterligare uppdrag på området.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att Sofia Modighs (KD) motion om *Våld mot äldre kvinnor* anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 26 september 2016 att hänvisa till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Ersättaryttrande gjordes av Stina Bengtsson (C) och Sofia Modigh (KD), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 5 juli 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i att kompetens om våld i nära relationer hos berörd personal är viktigt och att kompetensen behöver öka. Äldre personer påverkas ofta av faktorer som gör dem extra sårbara vid utsatthet för våld. Det kan vara ett ökat beroende av omgivningen exempelvis för att kunna äta, ta sin medicin, sköta sin personliga hygien eller sin ekonomi, på grund av fysiska eller kognitiva nedsättningar. Äldre personer är ibland också beroende av fler personer än yngre, utöver en eventuell partner kan det handla om exempelvis vuxna barn och vårdpersonal.

Under 2015-2016 har ett förslag till nytt program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck tagits fram av socialförvaltningen. Programmet ska vara stadsövergripande och kommer att beröra alla nämnder och bolag i staden. I referensgruppen för denna process har äldreförvaltningen varit representerade. Programförslaget innehåller ett antal övergripande mål med tillhörande delmål. Bland de övergripande målen kan följande nämnas med koppling till våld mot äldre:

- Medarbetare i stadens verksamheter arbetar våldsförebyggande utifrån ett normkritiskt förhållningssätt.
- Vuxna stockholmare som har utsatts för våld i nära relation eller hedersrelaterat våld och förtryck, får stöd och skydd utifrån sina behov, oavsett var i staden de bor.

- Stockholmare som utövar våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld och förtryck, erbjuds stöd för att sluta utöva våld, oavsett var i staden de bor.
- I programförslaget finns följande delmål avseende kompetens om våldsutsatthet och att upptäcka den, att våga fråga och om våldets konsekvenser mm:
- Medarbetare i stadens verksamheter med särskilt ansvar för förebyggande arbete har kunskaper i att se tecken på utsatthet och vågar fråga om det
- Chefer i stadens verksamheter med särskilt ansvar för förebyggande arbete har fördjupade kunskaper om våldspreventivt arbete
- Utformningen av det våldspreventiva arbetet anges i lämpligt policydokument i verksamheten, exempelvis likabehandlingsplan eller motsvarande
- Medarbetare i verksamheter vars målgrupp bland annat är våldsutsatta vuxna har kompetens om våldsutsatthet, särskilda sårbarhetsfaktorer och våldets konsekvenser.
- Medarbetare i verksamheter vars målgrupp bland annat är våldsutsatta vuxna har kompetens om hedersrelaterat våld och förtryck och dess konsekvenser.

I programmet lyfts fram att ”att vara äldre” kan vara en särskild sårbarhetsfaktor för våld i nära relationer. Äldre personer kan vara särskilt sårbara för att bli utsatta för våld, och konsekvenserna av att bli utsatt för våld kan också bli svårare för en äldre person.

Då äldrenämnden enligt förslaget kommer att omfattas av målen i stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ser förvaltningen inte att det finns behov av att de tar fram en handlingsplan.

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 15 november 2016 att godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som sitt svar på remissen av motion från Sofia Modigh (KD) om våld mot äldre kvinnor.

Reservation anfördes av Sofia Modigh (KD), Dennis Wedin m.fl. (alla M) och Ann-Katrin Åslund (L), *bilaga 1*.

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 25 september 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer med förslaget att det är viktigt att höja kompetensen om våld i nära relationer i äldreomsorgen. I förslaget till Program om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2017-2020 finns det utpekade kompetensområden

som bör ges till samtliga medarbetare i äldreomsorgen. Förvaltningen anser att om stadens verksamheter arbetar enligt programmet och kompetensutvecklar medarbetarna kan förebyggande insatser sättas in för att förhindra våld och medarbetarna får även kunskap om hur de ska agera om våldet inträffat.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 september 2016 att tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 8 september 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar motionärens åsikt om att utbildning och kompetens om våld mot äldre är av stor vikt för att uppmärksamma våldsutsatta äldre. I stadens riktlinjer för handläggning berörs våld i nära relationer. Det konstateras i riktlinjerna att kunskap om mäns utsatthet för våld är bristfällig, i relation till kunskap om kvinnors utsatthet. Forskning visar att det rör sig om olika typer av våld. Kvinnor utsätts oftare än män för grovt och upprepat relationsvåld. Män som utsätts för våld i nära relationer uppger oftare att de har utsatts för psykiskt snarare än fysiskt våld.

Förvaltningen anser att insatser, strategier och handlingsplaner som syftar till att säkerställa att våldsutsatta äldre erbjuds stöd ska utformas utifrån aktuell forskning. Det är angeläget att medarbetarna i stadens äldreomsorg har beredskap och kompetens för att uppmärksamma när äldre utsätts för våld.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 september 2016 att godkänna förvaltningens remissvar.

Särskilt uttalande gjordes av Elisabeth Johnson (M) med stöd av ersättaryttrande från Anton Roos (KD), *bilaga 1*.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 11 augusti 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har år 2005 upprättat en lokal handlingsplan för ”Kvinnofrid avseende våldsutsatta kvinnor och våldsamma män och deras barn”. En del av handlingsplanen handlar specifikt om äldreomsorgen och handikappomsorgen. I handlingsplanen lyfts fram att det finns skäl att särskilt uppmärksamma äldre kvinnors situation. Äldre kvinnor som är utsatta lider av mer psykosomatiska och psykiska symtom och är i

högre grad traumatiserade av tidigare utsatthet av våld. (Se bilaga 2. ”Lokal handlingsplan för kvinnofrid”)

Förvaltningen instämmer följaktligen i att våld mot äldre, särskilt äldre kvinnor behöver synliggöras eftersom våldet inte slutar bara för att personerna fyller 65 år. Ett led i detta arbete har varit att utbilda personalen i att upptäcka våld och känna igen tecken på utsatthet. Förvaltningens relationsvåldsteam (RVT) har spetskompetens främst i frågan om mäns våld i nära relationer och bedriver ett brett arbete för att öka personalens kunskaper om våldets skiftande karaktär. Under år 2015 genomfördes utbildningen ”Våga se, våga fråga, våga agera” för all personal. Utbildningstillfällen för 2016 har planerats in. Förvaltningen planerar även att genomföra utbildningsinsatser gällande mäns våld mot kvinnor årligen.

Bedömningen är därför att motionens innehåll och det som efterfrågas tillgodoses genom den lokala handlingsplanen och redan genomförda och planerade utbildningsinsatser för personalen.

Förvaltningen bedömer även att det inte är nödvändigt att äldreförvaltningen upprättar en handlingsplan för att öka personalens kompetens och insikt om våld mot äldre.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 1 september 2016 att överlämna detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Ersättaryttrande gjordes av Camilla Sarfors (KD) *bilaga 1*.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 augusti 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Från Älvsjö stadsdelförvalting är bedömningen att Stockholms stads program för kvinnofrid - mot våld i nära relationer, innehåller de delar som är nödvändiga för arbetet med våldsutsatta och då även äldre kvinnor. Förslaget är att ge äldreförvaltningen i uppdrag att göra en handlingsplan för att öka kompetensen. Vår bedömning är att varje stadsdelsnämnd ska ta fram en handlingsplan utifrån sina behov och förutsättningar och kan då själva välja att använda Socialstyrelsens utbildningsmaterial.

Kommunstyrelsen pensionärsråd

Kommunstyrelsens pensionärsråd yttrande daterat den 11 oktober 2016 har i huvudsak följande lydelse.

KPR instämmer med Sofia Modigh (KD) om att insikten om våld mot äldre behöver öka hos all personal inom både privat och kommunal äldreomsorg.

Området våld mot äldre täcks inte alls av det programförslag som socialförvaltningen tagit fram mot våld i nära relationer. I stadens programförslag förbigås till stor del den komplexa äldreproblematiken som kan bestå av variationer av behov alternativt progression av olika slags funktionsnedsättningar och/eller utveckling av demenssjukdom. ”Äldre” inkluderas istället som en grupp inom andra grupper i programförslaget.

Det finns fortfarande förhållandevis lite forskning inom området våld mot äldre kvinnor. Nationellt centrum för kvinnofrid pekar dock i en nyligen utgiven rapport på att bristande kunskap finns hos personal inom äldreomsorgen angående våld i nära relationer. (NCK, 2016. *Våld mot äldre kvinnor. En forsknings- och kunskapsöversikt.*) I rapporten står bl.a. följande:

"Det är också viktigt att utbildningsinsatser lyfter fram att särskild sårbarhet bland äldre kvinnor kan vara en konsekvens av ojämlikheter och diskriminering och inte nödvändigtvis orsakas av hälsorelaterade faktorer eller funktionsnedsättning. Felaktiga och stereotypa föreställningar, som att äldre kvinnor inte utsätts för våld och särskilt inte sexuellt våld, kan motarbetas genom information och kunskapsspridning där våldsutsattheten bland äldre kvinnor synliggörs."

KPR anser det vara av stor vikt att lyfta fram området våld mot äldre mer än vad som hittills har gjorts. KPR instämmer därför i Sofia Modighs (KD) motion om att en handlingsplan behövs för att öka kunskap och kompetens om våld mot äldre i allmänhet och mot äldre kvinnor i synnerhet hos all personal inom både privat och egen regi. KPR vill dock utöka uppdraget för staden till att inom ramen för Stockholms stads program infoga ett särskilt avsnitt angående det våld som kan utövas mot äldre personer. Här är äldre-äldre och personer med demenssjukdom särskilt utsatta grupper. Specifik utbildning och kompetens behövs för att hantera den komplexa problematiken.

KPR avser att lämna fördjupade synpunkter i kommande remissvar angående ”Förslag till Stockholms stads program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2017-2020”.

Reservationer m.m.

Socialnämnden

Ersättaryttrande gjordes av Stina Bengtsson (C) och Sofia Modigh (KD) enligt följande.

Om vi hade haft yrkanderätt hade vi yrkat på att bifalla motionen**.**

I förvaltningens svar på motionen om våld mot äldre kvinnor hänvisar de till mål som finns i Program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck för Stockholms stad. I programförslaget finns enligt förvaltningen flera delmål avseende kompetens om våldsutsatthet och konsekvenser av detta, samt att personal ska våga fråga om våldsutsatthet.

Förvaltningen ser inte behovet av en särskild handlingsplan för våld mot äldre kvinnor, eftersom ålder och äldre också lyfts i programmet som en faktor som kan innebära en särskild utsatthet för våld i nära relationer.

Våldet mot kvinnorna är ofta upprepat våld och av de äldre våldsutsatta är det nästan enbart kvinnor som utsätts för sexuellt våld. Samhällets syn på äldre människor är förmodligen en bidragande orsak till att problemet länge varit osynligt i den offentliga debatten. I många sammanhang betraktas äldre som en homogen grupp, där den utmärkande egenskapen är just åldern. I stället för att ses som män och kvinnor blir personerna sin ålder, så kallad ålderism. Detta riskerar bland annat att leda till att sexuella övergrepp osynliggörs.

Problematiken för äldre kvinnor är annorlunda och svårare än för våld mot äldre i allmänhet, eftersom äldre kvinnor i regel har mycket svårt att tala om det som inträffat på grund av skuld och skam. Förutfattade meningar och generaliseringar om äldre kan försvåra för de utsatta kvinnorna att få adekvat hjälp. Därför anser vi att det behövs en särskild handlingsplan för våld mot äldre kvinnor.

Äldrenämnden

Reservation anfördes av Sofia Modigh (KD), Dennis Wedin m.fl. (alla M) och Ann-Katrin Åslund (L) enligt följande.

”Vi föreslår att äldrenämnden beslutar

- Att tillstyrka motionen
- Att därutöver anföra följande

I en artikel i tidningen Äldre i Centrum redogör överläkare och professor Gun Heimer, chef för NKC, Nationellt centrum för kvinnoförtryck, för en delslutsats i en forsknings och kunskapsöversikt vid Nationellt centrum för kvinnofrid vid Uppsala universitet.

Delslutsatsen är den att äldre kvinnor som utsätts för sexuellt våld har svårare att få hjälp på grund av omgivningens okunskap.

Som svar på motionen om våld mot äldre kvinnor av Sofia Modigh (KD) redogör äldreförvaltningen för att om stadens verksamheter arbetar enligt Program om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2017-2020 och om medarbetarna kompetensutvecklas för att förhindra våld och agera adekvat vid inträffat våld, så behövs inga ytterligare insatser.

I det nämnda programmet hänvisas förvisso till en studie om våldsutsatthet och hälsa vilken visade att hjärtinfarkt är två till fyra gånger vanligare hos kvinnor i åldern 56-74 år, som varit utsatta för våld, än hos dem som inte har varit det. Äldre kvinnor påverkas av flera av de i rapporten omnämnda faktorer som gör dem extra sårbara vid våldsutsatthet.

Motionen har dock ett annat fokus, nämligen att problematiken hos äldre kvinnor ofta är av speciell art eftersom de känner att de får skylla sig själva eller för att de tycker det är jobbigt att prata om exempelvis sexuellt våld. Om detta nämns inget i vare sig programmet eller i äldreförvaltningens svar.

Ett kompetent och respektfullt bemötande hos de olika aktörer som kommer i kontakt med våldsutsatta äldre kvinnor är viktigt. Lika viktigt är att personalen genom ett lyhört förhållningssätt upptäcker tidiga tecken på att allt inte står rätt till och förmår agera utifrån det. Utbildning är i sammanhanget viktig för att personalen ska våga fråga om våld."

Skärholmens stadsdelnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Elisabeth Johnson (M).

I sitt svar på Sofia Modighs motion om våld mot äldre kvinnor hänvisar förvaltningen till de mål som finns i Program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck för Stockholms stad. I programförslaget finns enligt förvaltningen flera delmål avseende kompetens om våldsutsatthet och konsekvenser av detta, samt att personal ska våga fråga om våldsutsatthet.

Förvaltningen ser inte behovet av en särskild handlingsplan för våld mot äldre kvinnor, eftersom ålder och äldre också lyfts i programmet som en faktor som kan innebära en särskild utsatthet för våld i nära relationer.

Våldet mot kvinnorna är ofta upprepat våld och av de äldre våldsutsatta är det nästan enbart kvinnor som utsätts för sexuellt våld. Samhällets syn på äldre människor är förmodligen en bidragande orsak till att problemet länge varit osynligt i den offentliga debatten. I många sammanhang betraktas äldre som en homogen grupp, där den utmärkande egenskapen är just åldern. I stället för att ses som män och kvinnor "blir" personerna sin ålder, så kallad ålderism. Detta riskerar bland annat att leda till att sexuella övergrepp osynliggörs.

Problematiken för äldre kvinnor är annorlunda och svårare än för våld mot äldre i allmänhet, eftersom äldre kvinnor i regel har mycket svårt att tala om det som inträffat på grund av skuld och skam. Förutfattade meningar och generaliseringar om äldre kan försvåra för de utsatta kvinnorna att få adekvat hjälp. Därför anser vi Kristdemokrater att det behövs en särskild handlingsplan för våld mot äldre kvinnor. sitt svar på Sofia

Modighs motion om våld mot äldre kvinnor hänvisar förvaltningen till de mål som finns i Program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck för Stockholms stad. I programförslaget finns enligt förvaltningen flera delmål avseende kompetens om våldsutsatthet och konsekvenser av detta, samt att personal ska våga fråga om våldsutsatthet.

Förvaltningen ser inte behovet av en särskild handlingsplan för våld mot äldre kvinnor, eftersom ålder och äldre också lyfts i programmet som en faktor som kan innebära en särskild utsatthet för våld i nära relationer.

Våldet mot kvinnorna är ofta upprepat våld och av de äldre våldsutsatta är det nästan enbart kvinnor som utsätts för sexuellt våld. Samhällets syn på äldre människor är förmodligen en bidragande orsak till att problemet länge varit osynligt i den offentliga debatten. I många sammanhang betraktas äldre som en homogen grupp, där den utmärkande egenskapen är just åldern. I stället för att ses som män och kvinnor ”blir” personerna sin ålder, så kallad ålderism. Detta riskerar bland annat att leda till att sexuella övergrepp osynliggörs.

Problematiken för äldre kvinnor är annorlunda och svårare än för våld mot äldre i allmänhet, eftersom äldre kvinnor i regel har mycket svårt att tala om det som inträffat på grund av skuld och skam. Förutfattade meningar och generaliseringar om äldre kan försvåra för de utsatta kvinnorna att få adekvat hjälp. Därför anser vi Kristdemokrater att det behövs en särskild handlingsplan för våld mot äldre kvinnor.

Älvsjö stadsdelnämnd

Ersättaryttrande gjordes av Camilla Sarfors (KD) enligt följande.

Förvaltningen har rätt i att det idag inom staden finns styrdokument för hanteringen av våld mot äldre. Dock finns mer att göra för speciellt äldre kvinnor. Med hänvisning till studier, bl.a. från forskaren Madeleine Sundström vid Nationellt Centrum för kvinnofrid, NCK, så anser vi att det bör göras en handlingsplan för att öka kompetensen och insikten om våld mot äldre i allmänhet och mot äldre kvinnor i synnerhet, hos samtlig personal inom stadens äldreomsorg, både i privat och i egen regi.